

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ

ΚΡΑΤΟΣ

Χθονὸς μὲν ἐς τηλουρὸν ἤκομεν πέδον,
Σκύθην ἐς οἶμον, ἄβατον εἰς ἐρημίαν.
Ἦφαιστε, σοὶ δὲ χρὴ μέλειν ἐπιστολᾶς
ἅς σοι πατήρ ἐφεῖτο, τόνδε πρὸς πέτραις
ὑψηλοκρήμυοις τὸν λεωργὸν ὀχμάσαι 5
ἀδαμαντίνων δεσμῶν ἐν ἀρρήκτοις πέδαις.
τὸ σὸν γὰρ ἄνθος, παντέχνου πυρὸς σέλας,
θνητοῖσι κλέψας ὤπασεν· τοιᾶσδέ τοι
ἀμαρτίας σφε δεῖ θεοῖς δοῦναι δίκην,
ὡς ἂν διδαχθῆ τὴν Διὸς τυραννίδα 10
στέργειν, φιλανδρώπου δὲ παύεσθαι τρόπου.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Κράτος Βία τε, σφῶν μὲν ἐντολή Διὸς

2 ἄβατον codd. : ἄβροτον Σ Hom. Ξ 78, schol. Arist. Ran. 814 || 6 ἀδαμαντίνων δεσμῶν ἐν ἀρρήκτοις πέδαις Σ Arist. Ran. 814 : ἀδαμαντίναις πέδησιν ἐν ἀρρήκτοις πέτραις codd.

1. τηλουρὸν: - afgelegen. — ἤκομεν: praesens met perfectieve betekenis. πέδον: - bodem, land. 2. οἶμον: - weg, baan, streek*; femininum, hier meestal met spiritus asper geschreven, conform o.a. M. — ἄβατον: de meeste edd. geven aan de v.l. de voorkeur; voor de betekenis maakt de keuze geen verschil. 4. ἐφεῖτο: 'heeft opgedragen'; aor. med. van ἐφίημι. 5. ὑψηλοκρήμυοις: - met hoge, steile randen. — λεωργὸν: - overmoedige daden bedrijvend. — ὀχμάσαι: - stevig vastmaken, beteugelen. 6. δεσμῶν... πέδαις: 'banden... boeien'; het eerste woord is iets algemener en duidt in dit verband meer op het materiaal. 8. τοιᾶσδέ... ἀμαρτίας: 'voor een dergelijk misdrijf'; genit. causae. 11. στέργειν: - genoeg nemen met, respecteren, zich neerleggen bij. 12. ἐντολή Διὸς ἔχει τέλος δὴ κοῦδέν

ἔχει τέλος δὴ κούδεν ἐμποδῶν ἔτι·
 ἐγὼ δ' ἄτολμός εἰμι συγγενῆ θεὸν
 δῆσαι βία φάραγγι πρὸς δυσχειμέρω. 15
 πάντως δ' ἀνάγκη τῶνδ' ἐμοὶ τόλμαν σχεθεῖν·
 εὐωριάζειν γὰρ πατρὸς λόγους βαρῷ.
 τῆς ὀρθοβούλου Θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ,
 ἄκοντά σ' ἄκων δυσλύτοις χαλκεύμασι
 προσπασσαλεύσω τῷδ' ἀπανθρώπῳ πάγῳ, 20
 ἴν' οὔτε φωνὴν οὔτε του μορφὴν βροτῶν
 ὄψῃ, σταθευτὸς δ' ἠλίου φοίβῃ φλογὶ
 χροιάς ἀμείψεις ἄνδρος· ἀσμένῳ δέ σοι
 ἢ ποικιλείμων νύξ ἀποκρύψει φάος,
 πάχρην θ' ἐφάν ἠλῖος σκεδᾶ πάλιν· 25
 αἰεὶ δὲ τοῦ παρόντος ἀχθῆδὼν κακοῦ
 τρύσει σ'· ὁ λωφήσων γὰρ οὐ πέφυκέ πω.

17 εὐωριάζειν Porson : ἐξωριάζειν codd.

ἐμποδῶν ἔτι: twee verschillende interpretaties lijken mogelijk: 1. 'l'ordre de Jupiter est facile à remplir, et rien ne vous arrête plus' (F.J.G. de la Porte du Theil); 2. 'the orders of Zeus have been completely fulfilled and there is no task still lying before you' (A. Sommerstein).

15. **φάραγγι πρὸς δυσχειμέρω:** 'aan een gure rotswand'. 17. **εὐωριάζειν:** - licht opnemen, niet serieus nemen. 18. **τῆς ὀρθοβούλου Θέμιδος:** met deze woorden wendt Hephaestus zich tot Prometheus. — **ὀρθοβούλου:** 'goede raad gevend'.

— **αἰπυμῆτα:** voc. 'met vermetele plannen'. 19. **χαλκεύμασι:** 'smeedwerk'. 20. **προσπασσαλεύσω:** 'zal ik u vastnagelen'. **πάγῳ:** πάγος - rots (elders ook 'ijs'). 21. **φωνὴν... ὄψῃ:** zeugma. 22. **σταθευτὸς:** - verschroeid, verbrand, geblakerd — **φοίβῃ:** φοῖβος - rein, helder*. 23. **χροιάς ἀμείψεις ἄνδρος:** 'zult ge verwisselen de kleur van uw huid'. 24. **ποικιλείμων:** (gehuld) in (met sterren) rijk bestikt gewaad. 25. **πάχρην... σκεδᾶ:** ook daarbij denke men **ἀσμένῳ δέ σοι.** — **πάχρην θ' ἐφάν:** 'ochtendrijp'. — **σκεδᾶ:** fut. v. σκεδάννυμι - splijten, verspreiden, hier 'verdrijven'. 26. **ἀχθῆδὼν:** - last, kwelling. 27. **τρύσει:** τρύω = τρύχω

- τοιαῦτ' ἐπήυρου τοῦ φιλανθρώπου τρόπου.
 θεὸς θεῶν γὰρ οὐχ ὑποπτήσων χόλον
 βροτοῖσι τιμὰς ὤπασας πέρα δίκης· 30
 ἀνθ' ὧν ἀτερπῆ τήνδε φρουρήσεις πέτραν
 ὀρθοστάδην, ἄπνους, οὐ κάμπτων γόνυ·
 πολλοὺς δ' ὄδυρμους καὶ γόους ἀνωφελεῖς
 φδέγξῃ· Διὸς γὰρ δυσπαραίτητοι φρένες·
 ἄπας δὲ τραχὺς ὅστις ἂν νέον κρατῆ. 35
- KP.** εἶέν, τί μέλλεις καὶ κατοικτίζῃ μάτην;
 τί τὸν θεοῖς ἔχθιστον οὐ στυγεῖς θεόν,
 ὅστις τὸ σὸν θνητοῖσι προὔδωκεν γέρας;
- HΦ.** τὸ συγγενές τοι δεινὸν ἢ θ' ὀμιλία.
- KP.** σύμφημ'· ἀνηκουστεῖν δὲ τῶν πατρὸς λόγων 40
 οἶόν τε πῶς; οὐ τοῦτο δειμαίνεις πλέον;
- HΦ.** αἰεὶ γε δὴ νηλῆς σὺ καὶ θράσους πλέως.
- KP.** ἄκος γὰρ οὐδὲν τόνδε θρηνηῖσθαι· σὺ δὲ
 τὰ μηδὲν ὠφελοῦντα μὴ πόνει μάτην.
- HΦ.** ὦ πολλὰ μισηθεῖσα χειρωναξία. 45

- afmatten, kwellen. — *λαφῆσων γὰρ οὐ πέφυκέ*: door Hephaestus niet bedoeld al voorspelling maar als understatement voor 'nooit zal er iemand komen om u te verlossen'; niettemin zullen de toehoorders onmiddellijk aan Heracles gedacht hebben. — *λαφῆσων*: *λωφάω* - verlichten, bevrijden*. *οὐ... πω*: - nog niet; *οὐ ποτε* - nooit; *οὐ πῶ ποτε* - nog nooit.

28. *τοιαῦτ' ἐπήυρου*: + genit. 'dat hebt ge bereikt als gevolg van...'.

29. *ὑποπτήσων*: *ὑποπτήσσω* - bukken voor, vrezen. 30. *ὤπασας*: geen partic. — *πέρα δίκης*: *praeter ius*. 31. *φρουρήσεις*: *φρουρέω* - bewaken.

34. *δυσπαραίτητοι*: - onverbiddelijk. 36. *εἶέν*: 'genoeg!', 'vooruit!'; de z.g.n. interaspiratie is geen drukfout. 38. *γέρας*: in vs. 7 *ἄνθος* genoemd.

41. *οἶόν τε πῶς*: 'hoe is dat mogelijk?' 43. *ἄκος*: - geneesmiddel, baat.

44. *τὰ μηδὲν ὠφελοῦντα*: 'nutteloze zaken'. 45. *πολλὰ*: slaat niet op de hoeveelheid, maar op de intensiteit van het *μισῆσαι*. — *χειρωναξία*: - ambacht, handvaardigheid.

- KP.** τί νιν στυγεῖς; πόνων γὰρ ὡς ἀπλῶ λόγῳ
τῶν νῦν παρόντων οὐδὲν αἰτία τέχνη.
- HΦ.** ἔμπαρ τις αὐτὴν ἄλλος ὄφελεν λαχεῖν.
- KP.** ἅπαντ' ἐπαχθῆ πλὴν θεοῖσι κοιρανεῖν.
ἐλεύθερος γὰρ οὐτις ἐστὶ πλὴν Διός. 50
- HΦ.** ἔγνωκα τοῖσδε, κοῦδὲν ἀντειπεῖν ἔχω.
- KP.** οὐκουν ἐπέιξῃ τῶδε δεσμὰ περιβαλεῖν,
ὡς μή σ' ἔλινύοντα προσδερχθῆ πατήρ;
- HΦ.** καὶ δὴ πρόχειρα ψάλια δέρεσθαι πάρα.
- KP.** βαλῶν νιν ἀμφὶ χερσὶν ἐγκρατεῖ σθένει 55
ῥαιστῆρι θεῖνε, πασσάλευε πρὸς πέτραις.
- HΦ.** περαίνεται δὴ κοῦ ματᾶ τούργον τόδε.
- KP.** ἄρασσε μᾶλλον, σφίγγε, μηδαμῆ χάλα·
δεινὸς γὰρ εὐρεῖν κάξ ἀμηχάνων πόρον.
- HΦ.** ἄραρεν ἦδε γ' ὠλένη δυσεκλύτως. 60

49 ἐπαχθῆ Stanley : ἐπράχθη codd. || 55 βαλῶν Stanley : λαβῶν codd.

56 πασσάλευε

46. νιν: = τὴν σὴν τέχνην. — ὡς ἀπλῶ λόγῳ: 'eerlijk gezegd'.
48. ἔμπαρ: adv. - toch. — ὄφελεν: onvervulbare wens. 49. ἅπαντ ἐπαχθῆ: 'alles is lastig'. — κοιρανεῖν: cum dativo - koning zijn over.
52. ἐπέιξῃ: ἐπέιγομαι - zich haasten. 53. ἔλινύοντα: ἐλινύω - talmen. προσδερχθῆ: 'in de gaten krijgt' v. προσδέρομαι. 54. πρόχειρα ψάλια: πρόχειρα: 'gereed', 'bij de hand'. — ψάλια: - ketenen. — δέρεσθαι πάρα: 'je kunt zien' of 'Zeus kan zien' (?). 55. νιν: voor τὰ ψάλια is correct ofschoon weinig frequent. — ἐγκρατεῖ: ἐγκρατής - sterk, krachtig.
56. ῥαιστῆρι θεῖνε: 'sla met de hamer / moker'. — πασσάλευε: zie vs. 20.
57. περαίνεται: 'het wordt voltooid', 'de klus wordt geklaard'. — κοῦ ματᾶ: = sed non frustra. 58. ἄρασσε: ἀράσσω - slaan, kloppen, bonzen. σφίγγε: σφίγγω - vastbinden. — χάλα: - verslappen, laten verslappen, pauzeren. 59. δεινὸς γὰρ: ἐστὶ Προμηθεύς. 60. ἄραρεν ἦδε γ' ὠλένη: 'deze elleboog past'; ἄραρα perf. v. ἀραρίσκω (vertrouwer is de Ionische vorm ἀρηρα). — ὠλένη: - elleboog, onderarm, pols.

- ΚΡ** καὶ τήνδε νῦν πόρπασον ἀσφαλῶς, ἵνα
μάθῃ σοφιστῆς ὦν Διὸς νωδέστερος.
- ΗΦ.** πλὴν τοῦδ' ἂν οὐδεὶς ἐνδίκως μέμφαιτό μοι.
- ΚΡ.** ἀδαμαντίνου νῦν σφηνὸς αὐθάδη γνάθου
στέρνων διαμπὰξ πασσάλειν' ἐρῶμένως. 65
- ΗΦ.** αἰαῖ, Προμηθεῦ, σῶν ὑπερ στένω πόνων.
- ΚΡ.** σὺ δ' αὖ κατοκνεῖς τῶν Διός τ' ἐχθρῶν ὑπερ
στένεις; ὅπως μὴ σαυτὸν οἴκτιεῖς ποτε.
- ΗΦ.** ὄρᾱς δέαμα δυσδέατον ὄμμασιν.
- ΚΡ.** ὄρῳ κυροῦντα τόνδε τῶν ἐπαξίων. 70
ἀλλ' ἀμφὶ πλευραῖς μασχαλιστῆρας βάλε.
- ΗΦ.** δρᾶν ταῦτ' ἀνάγκη, μηδὲν ἐγκέλευ' ἄγαν.
- ΚΡ.** ἧ μὴν κελεύσω κάπιδωύξω γε πρὸς.
χώρει κάτω, σκέλη δὲ κίρκωσον βίᾳ.
- ΗΦ.** καὶ δὴ πέπρακται τοῦργον οὐ μακρῶ πόνω. 75

Aan het vervolg wordt gewerkt

06-03-2015

George J. Winter

61. *καὶ τήνδε*: 'zijn andere arm'. — *πόρπασον*: imp. aor. v. *πορπάω* - vastmaken. 62. *σοφιστῆς*: 'als intellectueel'. — *νωδέστερος*: comp. v. *νωδής* - traag, dom. 64. *σφηνός*: *σφήν* - wig. — *αὐθάδη γνάθου*: 'de meedogenloze beet' (eig. 'kaak'). 65. *στέρνων διαμπὰξ*: 'dwars door zijn borst'. — *πασσάλειν*: zie vs. 56. — *ἐρῶμένως*: 'met kracht'. 67. *κατοκνεῖς*: 'aarzel je?', 'deins je terug?'. 68. *ὅπως μὴ*: 'kijk maar uit dat je niet...'. 71. *μασχαλιστῆρας*: 'dwangbanden'. 73. *κάπιδωύξω*: *ἐπιδωύσσω* - toezingen, aanporren, ophitsen*. 74. *χώρει κάτω*: 'ga naar beneden', d.w.z. besteed ook aandacht aan de onderkant. — *κίρκωσον*: *κίρκω* - in een ring sluiten, boeien.
